

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра Електропривод і автоматизація промислових установок

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ПІН 07 - Основи мікропроцесорної техніки (ОМПТ)

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 141 – Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка _____
(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Електротехнічні системи електроспоживання _____
(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет Фізико-технічний інститут, електротехнічний факультет _____
(найменування інституту, факультету)

мова навчання українська _____

2019 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **Національний університет «Запорізька політехніка»**
(повне найменування закладу вищої освіти)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доцент кафедри ЕПА, к.т.н., доцент О.С. Назарова

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою інституту, науково-методичною радою факультету

«_____» _____ 20__ року, протокол №__

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи мікропроцесорної техніки (ОМПТ)» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 141 – Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, освітня програма «Електротехнічні системи електроспоживання».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основи мікропроцесорної техніки, функціональні можливості мікропроцесорних систем і призначення пов'язаних з ними об'єктів при виконанні інженерних завдань за фахом.

Міждисциплінарні зв'язки. До дисциплін, які необхідні для вивчення дисципліни ОМПТ відносяться ФІЗИКА, ТОЕ, ЕЛЕКТРОНІКА. У свою чергу, знання матеріалу дисципліни ОМПТ є базовою при вивченні більшості фахових дисциплін бакалаврату та подальшої підготовки вищих ОКР.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Основні поняття мікропроцесорної техніки.

Змістовий модуль 2. Вивчення базових команд МК-51

Змістовий модуль 3. Вивчення методів організації розгалужених програм.

Змістовий модуль 4. Вивчення методів виведення сигналів керування на зовнішні пристрої.

Змістовий модуль 5. Мікропроцесорні засоби автоматизації фірми SIEMENS.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи мікропроцесорної техніки (ОМПТ)» є навчити студентів застосовувати основи мікропроцесорної техніки, функціональні можливості мікропроцесорних систем і призначення пов'язаних з ними об'єктів при виконанні інженерних завдань за фахом.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи мікропроцесорної техніки (ОМПТ)» є сформувати у студентів знання, вміння та навички, необхідні для розуміння питань щодо програмування МК-51, ADuC 841, здійснення перевірки розроблених програм за допомогою емулятора Franklin Software, програми «WDS Analog Devices»; ознайомитися з можливостями мікропроцесорних засобів автоматизації фірми SIEMENS.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні отримати, у результаті вивчення навчальної дисципліни:

загальні компетентності

- сучасне уявлення про стан мікропроцесорної техніки і перспективи її розвитку, знання основ архітектури ЕОМ та мікропроцесорів, загальних принципів побудови та організації мікропроцесорних систем;
- здатність використовувати професійно профільні знання, уміння і навички у галузі електричної інженерії;
- здатність розвивати вміння і навички самостійної роботи у галузі електричної інженерії, оволодівати методикою експерименту, закріплювати розрахункові, проектно-конструкторські уміння та навички.

фахові компетентності

- застосовувати системний підхід до проектування мікропроцесорних систем;
- розробляти електричні, комбінаційні схеми для розв'язання прикладних задач;
- програмувати мікропроцесорні системи, використовуючи мову асемблер, програмні засоби розробки програм для LOGO!;
- застосовувати програми-емulators для перевірки розроблених програм;
- застосовувати мікроконтролери у різних прикладних задачах.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години 3 кредити(ів) ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Основні поняття мікропроцесорної техніки.

Тема 1. Загальні поняття і структура мікроконтролерних систем керування електромеханічними системами.

Тема 2. Особливості представлення даних у двійковій, шістнадцятковій та десятковій системі числення.

Тема 3. Основні поняття булевої алгебри.

Тема 4. Ознайомлення із емулятором Franklin Software, вивчення його функціональних можливостей

Змістовий модуль 2. Вивчення базових команд МК-51

Тема 1. Структура і основні функціональні можливості базової моделі MCS-51 (МК-51). Методи адресації в МК-51.

Тема 2. Розроблення програм з арифметичними командами і командами пересилання даних

Тема 3. Розроблення програм з логічними командами: умовні позначення, таблиця істинності, особливості синтаксису команд, апаратна реалізація.

Тема 4. Команди роботи з бітами.

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Вивчення методів організації розгалужених програм.

Тема 1. Команди передачі керування. Організація циклів.

Тема 2. Робота з масивами даних.

Тема 3. Розроблення програм з підпрограмами

Змістовий модуль 4. Вивчення методів виведення сигналів керування на зовнішні пристрої.

Тема 1. Паралельне введення-виведення інформації. Ознайомлення з емулятором семисегментного індикатора

Тема 2. Програмування мікроконтролера ADuC 841.

Тема 3. Ознайомлення з особливостями програми «WDS Analog Devices» для програмування мікроконтролера ADuC 841.

Змістовий модуль 5. Мікропроцесорні засоби автоматизації фірми SIEMENS.

Тема 1. Основні поняття, визначення і особливості мікропроцесорних засобів автоматизації фірми SIEMENS.

Тема 2. Програмування органів керування та індикації стенду засобів автоматизації фірми SIEMENS.

3. Рекомендована література

Базова

1. Мікропроцесорна техніка: навч. посібник / В.В. Ткачов, Г.Грулер, Н. Нойбергер та ін. – Д.: Національний гірничий університет, 2012. – 188 с.

2. Мікропроцесорна техніка: Навчальний посібник з дисципліни для всіх форм навчання та студентів іноземців напряму підготовки 6.050701 "Електротехніка та електротехнології"/Уклад. В.В.Кирик.-К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2014. – 183 с.

3. Белов, А. В. Самоучитель по микропроцессорной технике. – СПб.: Наука и техника, 2003. – 224 с.

4. Сташин В.В. Проектирование цифровых устройств на одно кристалльных микроконтроллерах / В.В. Сташин, А.В. Урусов, О.Ф. Молногонцева – М.: Энергоатомиздат, 1990. – 224 с.

5. Карташов, Б. А. Системы автоматического регулирования с микроЭВМ / Б.А. Карташов, Е.А. Шабаев – Зерноград: АЧГАА, 2008. – 26 с.

Допоміжна

1. Електроніка і мікропроцесорна техніка / Сенько В.І., Лисенко В.П., Юрченко О.М., Лукін В.Є., Руденський А.А. — К. : «Агроосвіта», 2015. — 676 с.

2. Магда, Ю. С. Микроконтроллеры серии 8051: практический поход. – М. ДМК Пресс, 2008. – 228 с.

3. Горюнов А. Г., Ливенцов С.Н. Архитектура микроконтроллера INTEL 8051: Учебное пособие. – Томск, Изд-во ТПУ, 2005. – 86 с.

6. Липовецкий Г.П. и др. Однокристалльные микроЭВМ семейств МК48, МК51. – М., 1992. – 344 с.

4. Методичні вказівки з виконання лабораторних робіт №1, 2, 3 "Ознайомлення зі стендом засобів автоматизації та приводи фірми SIEMENS" з дисципліни «Дискретна автоматика» для студентів спеціальності 141 – ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА, ЕЛЕКТРОТЕХНІКА ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА денної форми навчання./ Укладачі: Кулинич Е.М., Осадчий В.В. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. - 70с.

5. Методичні вказівки з виконання лабораторних робіт №4, 5,6 «Автоматизація на основі LOGO! фірми SIEMENS» з дисципліни «Дискретна автоматика» для студентів спеціальності 141 – Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка денної форми навчання. / Укладачі: Кулинич Е.М., Осадчий В.В. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. – 46 с.

6. Бондаренко, В. И. Моделирование систем управления взаимосвязанных электроприводов процесса прокатки с учетом упругостей первого и второго рода [Текст] / В. И. Бондаренко, А. В. Пирожок, Е. С. Назарова // Техническая электродинамика. Спецвып. – 2010. – Ч. 1. – С. 129-134.
7. Осадчий, В. В. Лабораторный стенд для исследования алгоритмов микропроцессорных систем управления шаговыми двигателями / В. В. Осадчий, Е.С. Назарова, С. Ю. Тоболкин // Електромеханічні і енергозберігаючі системи. – 2014. – Вип. 2/(26). – С.102-108.
8. Назарова О. С. Ідентифікація кутової швидкості при завадах в оптичній системі енкодера / О.С. Назарова, В. В. Осадчий, І. А. Мелешко, М. О. Олейніков // Вісник НТУ «ХП» - Харків, 2019. – С.65-69. <https://doi.org/10.20998/2079-8024.2019.16.12>
9. Осадчий В. В. Дослідження позиційного електропривода двомасової системи з внутрішнім слідкуючим контуром / В. В. Осадчий, О. С. Назарова, М. О. Олейніков // Вісник НТУ «ХП» - Харків, 2019. – С.47-54. <https://doi.org/10.20998/2079-8024.2019.16.09>
10. Nazarova O., Osadchyy V., Shulzhenko S. Accuracy improving of the two-speed elevator positioning by the identification of loading degree // International Conference «Modern Electrical and Energy Systems» (MEES-2019), September 23-25, 2019 Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University, Ukraine, pp. 50 -53 [DOI: 10.1109/MEES.2019.8896414](https://doi.org/10.1109/MEES.2019.8896414)
11. Назарова, Е.С. Моделирование электромеханических процессов взаимосвязанных многомассовых систем / Е.С. Назарова // Энергия – Тбилиси, 2019. – С. 60-64.
12. Осадчий, В.В. Структура системы управления 4-х приводной силовой установки для электрических транспортных средств [Текст] / В.В. Осадчий, Е.С. Назарова, В.В. Брылистый // Проблемы региональной энергетики (специальный выпуск), 2019. – № 1-2(41) 2019. – С. 65-73. [DOI: 10.5281/zenodo.3239150](https://doi.org/10.5281/zenodo.3239150)
13. Осадчий, В. В. Ідентифікація ступеня завантаження двошвидкісного ліфта [Електронний ресурс] / В. В. Осадчий, О. С. Назарова, С. С. Шульженко // Електротехнічні та комп'ютерні системи. – 2018. – № 27(103).– С. 103-111. <http://dx.doi.org/10.15276/eltecs.27.103.2018.11>
14. Осадчий, В. В. Лабораторный стенд для исследования микропроцессорных систем управления двухмассовым электроприводом [Текст] / В. В. Осадчий, Е. С. Назарова, В. В. Брылистый, Р. И. Савилов // Електротехнічні та комп'ютерні системи. – 2016. – № 22(98).– С. 33-38. <http://dx.doi.org/10.15276/eltecs.22.98.2016.05>
15. Назарова, Е. С. Особенности моделирования электромеханических систем с переменным моментом инерции [Текст] / Е. С. Назарова, Р. А. Ефименко // Вісник НТУ «ХП». – 2017. – № 27(1249). – С. 71-74.
16. Осадчий, В. В. Исследование системы управления позиционным электроприводом с дискретным датчиком положения [Текст] / В. В. Осадчий, Е. С. Назарова, В. В. Брылистый, Р. И. Савилов // Вісник НТУ «ХП». – 2017. – № 27(1249). – С. 146-149.
17. Осадчий, В. В. Исследование позиционного электропривода на основе шагового двигателя в микрошаговом режиме [Текст] / В. В. Осадчий, Е. С. Назарова, С. Ю. Тоболкин // Електротехнічні та комп'ютерні системи. – 2015. – № 19(95).– С. 24-27. [DOI: http://dx.doi.org/10.15276/eltecs.19.95.2015.06](https://doi.org/10.15276/eltecs.19.95.2015.06)
18. Назарова, Е. С. Математическое моделирование электромеханических систем станов холодной прокатки [Текст] / Е. С. Назарова // Технічна электродинаміка. – 2015. – Вип. 5 – С. 82-89.
19. Новое в моделировании и исследовании электромеханических систем станов холодной прокатки [Текст] : монографія / А. В. Садовой, Е. С. Назарова, В. И. Бондаренко, А. В. Пирожок; Запорізьк. нац. техн. ун-т, Дніпродзерж. держ. техн. ун-т – Запоріжжя: «Просвіта», 2014. – 144 с.
20. Назарова, Е. С. К вопросу разработки систем диагностирования электромеханических систем станов холодной прокатки [Текст] / Е. С. Назарова // Електротехніка та електроенергетика. – 2013. – № 1. – С. 36-41. [DOI: https://doi.org/10.15588/1607-6761-2013-1-6](https://doi.org/10.15588/1607-6761-2013-1-6)
21. Назарова, Е. С. Исследование электромеханических процессов многомерных систем прокатного производства с учетом упругостей первого и второго рода [Текст] / Е. С. Назарова // Вісник КДПУ. – 2010. – Вип. 3(62). – Ч. 1. – С. 22-25.
22. Назарова, Е. С. Имитационная модель механического движения металла для реверсивного одноклетового стана холодной прокатки [Текст] / Е. С. Назарова, А. В. Пирожок, Ю. А. Супрун // Електротехніка та електроенергетика. – 2007. – №1. – С. 9-15.
23. Назарова, Е. С. Учет эффекта обрыва прокатываемой полосы при моделировании электроприводов двух смежных клетей стана холодной прокатки [Текст] / Е. С. Назарова, А. В. Пирожок, А. С. Нечпай, П. А. Подпружников // Електротехніка та електроенергетика. – 2011. – №2. – С. 37-41. [DOI: https://doi.org/10.15588/1607-6761-2011-2-6](https://doi.org/10.15588/1607-6761-2011-2-6)
24. Назарова, Е. С. Исследование электромеханических процессов дрессировочного стана с помощью диагностирующего многоканального комплекса [Текст] / Е. С. Назарова // Вісник КДПУ. – 2009. – Вип. 3(56). – Ч. 1. – С. 103-106.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Здобуття студентами знань щодо проведення розрахунків у двійковій і шістнадцяткової системах; виконання завдань з використанням команд МК-51; здобуття навичок роботи з емулятором Franklin Software, програмою «WDS Analog Devices» для програмування мікроконтролера ADuC 841; ознайомитись з можливостями органів керування та індикації стенду засобів автоматизації фірми SIEMENS.

5. Засоби та критерії оцінювання успішності навчання

До засобів діагностики успішності навчання відносяться:

- лекційні заняття:

- поточний контроль знань (вибіркове опитування теоретичного матеріалу, тестування за матеріалами змістовних модулів);

- контроль (оцінювання самостійної роботи студента за матеріалами аудиторних занять та змістовними модулями самостійної роботи);

- лабораторні заняття;

- проведення двох підсумкових рубіжних контролів для студентів денної форми навчання;

- проведення заліку;

- виконання семестрової індивідуальної контрольної роботи для студентів заочної форми навчання.

Критерії оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота								
Модуль 1		Модуль 2						
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2	Змістовий модуль № 3	Змістовий модуль № 4			Змістовий модуль № 5	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
T1-T4	T1 –T4	T1-T3	T1	T2	T3	T1 –T2		
4x5	4x5	3x5	5	5	5	2x5	20	100

- T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни